

מסורת הש"ס

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

פ"ט.

עין משפט
גרי מצוה

א (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 ב (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 ג (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 ד (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 ה (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 ו (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 ז (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 ח (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 ט (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 י (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 י"א (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 י"ב (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 י"ג (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 י"ד (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 י"ה (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 י"ו (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 י"ז (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 י"ח (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 י"ט (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג
 כ (מ"י פ"ג מ"ג ס"ג) ס"ג

תורה אור השלם
 1 לא תחכם שור
 ב'רשו: דברים כ"ד
 2 כי תבא בקרב רעך
 ואכלת ענבים כפשוטך
 שבעך ואל כלוך לא
 תתן: דברים כ"ה

לעני רש"י
 צ"ע [צ"ע]
 בצלצלים בעלים קטנים.

גידולי קרקע יצא החולב בו, גרים בכל מערבין (שירויזן דף כ"ז):
 חשי צעלי חיים גידולי קרקע דדריש ונתתה הכסף בצקר
 ונאלץ מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע הם קרי להו
 גידולי קרקע לפי שמויזן מן הקרקע אבל הכא מפיך שפיר מולב
 ומגבן דלא הו כלל דיש שהוא
 גדול וזומח מן הקרקע:

ס"ד אמינא הואיל וכתביב קמה קמה
 שהי עפ"ם, ומימה הא
 אינטרין חד לרבות כל צעלי קמה
 וחד לרבות ארס נמלוש י"ל דה"ק
 קד"א דלא נדרוש חד מהנך לרשות
 לדעיל אבל נדרוש לרבות מולב
 דמסמך טפי למדרש הכי ולספרים
 דגרסי הואיל ומיני קמה לרבות כל
 צעלי קמה נרבה נמי הא ח"ש טפי
 דמכל צעלי קמה משמע שפיר צעלי
 חיים שהם צעלי קמה ומימה אכתי
 נרבה מקמה דבר שאין גידולו מן
 הארץ כגון מולב וכי מימא דיש
 דכתב רחמנא ל"ל אינטרין לרבות
 מלוש דאי לא כתיב דיש אלא לא
 תחוס שור במלאכה הוה מוקמינא
 ליה דוקא כמחבר דומיא דפועל
 דה"ג פריך ל"ל דיש להוינא מולב
 ממי חבא נפקא ל"דוקא כמחבר אלא
 אית לן לאוקמי שור דומיא דלדס
 ועוד דאינטרין דיש לכמה דרשות
 דבסמך: **א"צ** המוכש בבצאים.
 נראה דאי לא ואל כלוך לא תתן לא
 הוה דרשינן מדיש אלא מה דיש
 מיוחד שלא נגמרה מלאכתו למעשר
 אבל לשעת גמר מלאכתו שאין לריך
 לקרקע לא הוה דרשינן ליה אבל
 השתא דכתב ואל כלוך למדרש
 שעתה גמר מלאכה דרשינן נמי
 מדיש להי: **א"צ** ה"ש הפקטת
 והאופה, מימה לריי דשאלמא אופה
 אינטרין למימי אפיג דמתא לא
 משום דמסכת דחייב בחלה אפילו לא
 לא ע"י אפייה דלמרינן בפרק כל
 שעה (פסחים דף ל"ג ע"ג) הדובשין
 והאיסקריטין כו' אפון באלפס
 פטורין במטו חייבין אלא מקטף
 אמאי מני לה וכי יש מקטף בלא
 לישה: **א** הכי חלה נמי א"א.
 דחלה בחוזה לחוך לא היא אלא
 מדרבנן כדמוכח בפ' עד כמה (בסוטה
 דף כ"ז): **מ"ד** סעשר קגרים
 גבר בו, דכיון דאם היו חייבין
 במעשר הוה חשיב גמר מלאכה
 למעשר אחר המירוח והיינו אולביס
 בחר אותה גמר מלאכה כי אין
 חייבין נמי לא הוה פסוח ועייל
 בחרה ואמאי אוליין בחר חלה:
אמר רבינא ברוך ותני, דהשתא
 דקמיני במדל למעשר ולחלה
 מוכח שפיר דלא נקט למעשר אלא
 לאפוקי היכא דלא שייך חלה כגון
 גדול בממרים אבל היכא דשייך חלה
 לא חשיב (א) אלא שנגמרה מלאכתה
 לחלה אבל כי הוה במדל ברייתא

למעשר לחד הוה משמע דכ"מ אוליין בחר (גמר מלאכה למעשר:
והבורל בתרמי. אע"פ דליכא מעשר אלא מדרבנן חשיב
 גמר מלאכתו למעשר כיון דאי הוה בזה מעשר מלאכותא
 הוה אוליין בחר גמר מלאכתו למעשר: **פועל** פהו שיהבה.
 פ"י בקועטרס שאור ממתק ונעו אס שרי להכנה ולמתוק ע"י
 קן יאכל יומר אי הוה כעניינא דבנר אחר או לא וקשה לריי דמאי
 לא חשיב (א) אלא שנגמרה מלאכתה לחלה אבל כי הוה במדל ברייתא
 למעשר לחד הוה משמע דכ"מ אוליין בחר (גמר מלאכה למעשר:
והבורל בתרמי. אע"פ דליכא מעשר אלא מדרבנן חשיב
 גמר מלאכתו למעשר כיון דאי הוה בזה מעשר מלאכותא
 הוה אוליין בחר גמר מלאכתו למעשר: **פועל** פהו שיהבה.
 פ"י בקועטרס שאור ממתק ונעו אס שרי להכנה ולמתוק ע"י
 קן יאכל יומר אי הוה כעניינא דבנר אחר או לא וקשה לריי דמאי
 לא חשיב (א) אלא שנגמרה מלאכתה לחלה אבל כי הוה במדל ברייתא
 למעשר לחד הוה משמע דכ"מ אוליין בחר (גמר מלאכה למעשר:
והבורל בתרמי. אע"פ דליכא מעשר אלא מדרבנן חשיב
 גמר מלאכתו למעשר כיון דאי הוה בזה מעשר מלאכותא
 הוה אוליין בחר גמר מלאכתו למעשר: **פועל** פהו שיהבה.
 פ"י בקועטרס שאור ממתק ונעו אס שרי להכנה ולמתוק ע"י
 קן יאכל יומר אי הוה כעניינא דבנר אחר או לא וקשה לריי דמאי
 לא חשיב (א) אלא שנגמרה מלאכתה לחלה אבל כי הוה במדל ברייתא

מדי כל מילי איטנסו בחסימה. כלומר על כרחך שור לאו דוקא
 וכל שאר בהמות איטנסו בחסימה דלפינן שור שור משנת
 צ"י שור שנת את הפרה (כ"ק דף נ"ד): דגני שנת כמיז וכל בהמתי
 וכיון דשור לאו דוקא למה לי דכתיב רחמנא ליכמוז לא מדוש
 בחסימה: **לאקשו חוסס נחמס.**
 אדם לשור ושור לאדם לענין אכילת
 פועלין: **שעתה גמר מלאכה.** זו
 היא שעת גמרו: **הסמך.** מיני
 מריי חלב: **שעתה גמר מלאכה.**
 (א) ועכשיו הוא גומר מלאכתו ומתניחין
 לאמר גמר מלאכה קאמר דאין אוליין
 כגון מתפרסו עיגולין: **הסמך.** קא
 ס"ד שוקר מניינין שאין יפות:
דקא משליף קטיני. יש צבולין
 שמתפרסין ולא יהו גסיס לעולם
 וקורין אותן בע"ז יב"ש ועוקרין אותן
 מנין הגדולים להרחיב מקום ולהפשט
 דאיכא השתא נמינה לכלי של צבול
 היית ולא ממעט מאל כלוך לא תתן
 וממעט להו מדיש דלאו שעת גמר
 מלאכה הוא דעיקר פועלה משום
 מקון גדולין הוא שהם ממוצרין
 ועומדין: **כבוד ספריים ונגרורוס.**
 שמוצקו וזו כו' ומדלין במגרסה:
בסולני. ממרים רעים שאין מתגשלין
 אילין ומניסין לקיום כלי של פסוח
 תמריס ושמן חותלות ומתחממות
 ומתגשלות וקודם שנתגשלו קאמר
 דהנדול מהן פועל אוכל בהן דלא
 נגמרה מלאכתן למעשר: **הלש.** משנתן
 הניסו וניגלגל נחמיב בחלה ועדיין
 לריכה ללוש ולשוף ולנעוט הרכה:
וספקטף. עורך וטח פיהו: **ופיטוק**
ליה משום מעשר. והלא נגמרה
 מלאכתו למעשר וטמינה והרקדה
 דקמני לישא נמי לא אכיל: **נפחייבו**
כחלה ולא נפחייבו כמעשר. (כפ"ק
 דקדושין) [ספרי פ' שלח] דכתיב
 בנאכס אל הארץ שינה הכמז
 ביאה זו מכל ציאות שנתורה שגאמר
 בתי כי תבואו וכו' נאמר בנאכס
 משנכנסו לארץ נחמיבו בחלה אבל
 כמעשר לא נחמיבו אלא לאחר
 ירושה וישיבה (דכתיב עשר תעשרו)
 וכתיב בחרה במקום אשר יבחר עד
 שנגמרה שילה לא נחמיבו והיינו
 לאחר כניסת ומילוק דכתיב ביהושע'
 וכל ימי כניסת ומילוק היה אהל
 מועד בגלגל י"ד שנים כדאמר
 (בזבחים) (דף קס"ג): **מידי חוב**
מעט קא גרים. לסקל את הפועלין
 מדין אכילה: **גמר מלאכה קא גרים.**
 כדליף מדיש לא שגא בזמן מעשר
 ולי"ש בלא זמן מעשר דמעשר גבי
 אכילת פועל לא כתיב: **אמר רבינא**
כרוך ופני. הך מרמי ממייתא
 לדעיל לא חיתגנהו (לחודא למימי
 בקמייתא מה דיש מיוחד דבר שלא
 נגמרה מלאכתו למעשר דא"כ שמע
 מינה הא נגמרה למעשר לא אכיל
 וקשיא במייתא אלא כרוך ומני מדא

מה דיש מיוחד שלא נגמרה מלאכתו
 להניחין צו אף כל שלא נגמרה מלאכתו לדבר הנהו צו אס למעשר
 לחודיה למעשר אס לחלה יאה הנדול בתמרים דנגמר למעשר ואין
 בהם דבר מאוחר ממנו ולא הלש שנגמרה מלאכתו למאוחר שנו: **מסו**
שיהכנה באור. את המלילות והאור ממתק טעמו וכן העניינים:
 אכשורי
 קאמר כמתוך מפרין ע"ג קלע מאי מתוקי פירא איכא היכא ס"ד דמקשה דליכא מתוקי פירא א"כ למה מפרין ועוד למאי
 דמתיק (א) הכא דלא יספוח במלה הוה משום מעשר הא לאו הכי שרי לספוח במלה א"כ כ"ש דשרי להכנה דספוחא במלה דמאי
 טפי

מה דיש מיוחד שלא נגמרה מלאכתו
 להניחין צו אף כל שלא נגמרה מלאכתו לדבר הנהו צו אס למעשר
 לחודיה למעשר אס לחלה יאה הנדול בתמרים דנגמר למעשר ואין
 בהם דבר מאוחר ממנו ולא הלש שנגמרה מלאכתו למאוחר שנו: **מסו**
שיהכנה באור. את המלילות והאור ממתק טעמו וכן העניינים:
 אכשורי
 קאמר כמתוך מפרין ע"ג קלע מאי מתוקי פירא איכא היכא ס"ד דמקשה דליכא מתוקי פירא א"כ למה מפרין ועוד למאי
 דמתיק (א) הכא דלא יספוח במלה הוה משום מעשר הא לאו הכי שרי לספוח במלה א"כ כ"ש דשרי להכנה דספוחא במלה דמאי
 טפי

(א) וי"ק (ד"ל): (ב) רש"י
 מ"ו [וקן בליקוט לילא],
 (ג) טעמיה סה. ניה ש"ה,
 (ד) וכמוכחתי אפי' במתורה,
 (ה) וכו' כד"ש' שם דגרס
 תרתייהו, (ו) [גריס ה],
 (ז) כד"ש טקס: ממש,
 (ח) ומכר טו, (ט) וע"י
 כמחבר ונדרה וכל דוכתיב
 מפרס טעמס נאפון אחר,
 (י) [גריס י], (י"א) [מקן
 י], (י"ב) גיר' רש"י מדא
 חלה, (י"ג) דוקא גידולי קרקע
 אלא ג"ל רש"י,
 (י"ד) דרשו ח"ס היה הוא
 גליון, (י"ה) בחר גמר
 למעשר ופ"ל רש"י.

גהרות הבי"ה
 (א) רש"י ד"ה שעתה
 וכו' דכתיב: (ב) הו"ו
 ד"ה אחר וכו' לא תשיב
 גמר אלא כנגמרה כ"ל
 וכו' וכו' ד"ה והינדול:
 (ג) ד"ה שפול וכו' ועוד
 למאי דמתיק רבא דלא
 יספוח:

מוסף רש"י
 יצא החולב והמחבר
 והמגבן שאין גידולי
 קרקע. דהי גידולי הארץ
 אקרי (בסוטה) על שם
 הארץ מגדלמן במערה
 ופרקא. אבל גידולים מן
 הארץ לא אקרי אלא דבר
 המטמא מן הקרקע ולא
 כהמות (מוכח י"א: שבע
 נחמיבו בחלה. דמיני
 כחלה (מכר טו) כחלה
 אל הארץ, וכו' בלא (נדח
 ח) תולא כפרי ר'
 יתמלא אומר שיה הכמז
 ביאה זו מכל ציאות
 שנתורה, כסולין לחמי כי
 תבוא כי ייטוף ואלן
 בנאכס, למדך סיפון
 שנתורה נחמיבו בחובות
 כה"ו ולא נחמיבו מיני
 כמעשר. דמעשר מיני
 דכתיב (ד' סוטה) ויטוף,
 עד שיכיל כל אהל ואת את
 שלו (נדח ח): א"ו: דכתיב
 דקן סוטה ויטוף החייתת
 לך, ועוד שרי מלה הכמז
 המעשר, מתוך שעת
 הכמיטת, מתוך דכתיב
 כ"ו כשהו הפליטת שנת
 המעשר, ומייתא לא מני
 אלא משכבו שילוק,
 כדאמרין במדל טולא.